

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplača 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija Poljanska cesta št. 32.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je na Poljanski cesti h. št. 32.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/26. uri popoldne.

Štev. 15.

V Ljubljani, v petek 18. januarija 1884.

Letnik XII.

Po glasovanji.*)

Kamen v vodo vržen poganja na daleč okoli mehurje, dokler se površje vode popolnoma ne pomiri, glasovanje v ogerski gosposki zbornici dne 12. t. m., s katerim je bil zavrnjen predlog postave o namešanih zakonih med judi in kristjani, in je svet razburil, pa še sedaj vznemirja — časnikarski svet, vsak list iz svojega stališča presoja ta faktum in izpeljuje iz njega posledice za sedanjo vladu na Ogerskem, a tudi za Cislajtanijo. Kar se prvega tiče, je toliko menda gotovo, da ostrina tega glasovanja ni bila namenjena zoper Tiszo in njegovo vladu, marveč le zoper upliv nekterih krogov, ki hočejo strahovati ogersko vladu. Kar pa se tiče drugega, mislijo nekteri, da vmešanje gospode tastran Litave v notranje zadeve državne polovice onstran Litave lahko postane osodepolno in nevarno za to polovico, ker s tem se pot pokaže državnikom onstran Litave za vmešanje v tostranske zadeve, ali kakor pravijo, vstvarja se nevaren „praecedens“. Prav brez vsakega pomisleka stvar res ni, vendar mislimo, da polovici niste tako strogo ločeni med sabo, da njine koristi si niso tako navskriž, da bi to, kar jedni polovici koristijo, drugi bilo absolutno škodljivo, ker imate skupne zadeve v obeh polovicah, t. j. v državnih zborih obeh polovic se nahajajo možje, kateri to celokupnost podarjajo in tako tudi glasujejo, na tem vendar ni dvomiti, zveza med obema je še zmirom stvarna ne le samo po osebi vladarjevi. Stvar pa, za katero je tukaj šlo, ni taka, da bi se Cislajtaniji prav nič ne bilo treba brigati za to, judovskemu uplivu v postavodajavi se morajo tu in tam meje postaviti in ohraniti gre verski znak zakonske zveze nasproti nejeverstvu in brezobzirnosti v verskih rečeh, ki se širi ne le pri kristjanih, marveč tudi pri judih, in zaradi tega se je zgodilo, da sta se nadškof in kardinal Haynald in judovski nadrabinar Hirsch v svojih nazorih srečala. Po teh splošnih opazkah pogledjmo si stvar bolj na drobno in vprašajmo se:

*) O tem smo nekoliko govorili včeraj v političnem pregledu, danes pa razjasnujemo stvar po drugi strani.

Ali so imeli tastranski plemenitaši pravico glasovanja v ogerski gosposki zbornici? Brez dvombe so imeli pravico za to, in nihče še nikoli ni temu oporekal. Kdor pa ima pravico, lahko se je poslužil vsak čas. Tudi to ni kaj tacega, kar bi se nikjer in nikoli ne bilo zgodilo. Kdor ima v dveh deželah posestva in ž njimi pravico do državnih zastopov, sme se poslužiti te pravice tudi na dveh krajih. Avstrija tastran in onstran Litve pa si sicer niste tuji deželi, obema zapoveduje isti kralj in cesar in delegacije ji skupaj vežete, ako bi sicer ne imeli skupnih korist in zadev.

Ko je vendar očitno pravo tukaj, pogledjmo še stvar od druge strani. Ali je pa kazalo tukaj, da so tostranski plemenitaši zaradi tega šli k glasovanju v Pešto?

Ko bi se stvar tikala zgolj ogerskih zadev in bi zanimivala samo ljudstvo na Ogerskem, bi bilo skoro res odveč, zaradi tega podajati se v Budapešto. A stvar je tukaj vsa drugačna, vsak, kdor ima pravico, ima tudi dolžnost govoriti v ti stvari, ki se tako tesno tiče krščansko-konservativnih načel. Kdor puško v odličnem trenutku, kedar bi se je imel poslužiti, v grm vrže, je strašljivec ali vne-marnež, zato pa je prišlo tako daleč, ker so katoličani, kedar bi bili imeli govoriti, molčali in roke križem držali, kedar bi bili imeli truditi in poganjati se. Kdor stvari iz tega stališča ne presoja, ne more razumeti, po kaj so šli avstrijski plemenitaši v Budapešto, ter jim bode očital častilakomnost ali vsaj nepremišljenost, da so šli na pomagaje ogerskim plemenitašem v posvetovalnico, kamor redno ne zahajajo.

Kar pa se stvari same tiče, je pa tako-le: Postava bi bila tudi zavrnjena, ko bi avstrijskih kavalirjev ne bilo v zbornici, kakor se je po izidu glasovanja dalo spregledati, bi bilo na obeh straneh jednako število glasov in bi bila postava itak zavrnjena, a tudi vsi avstrijski kavalirji niso glasovali zoper postavu, marveč sta bila dva glasova za postavu.

Ker se pa stvar tako po listih raznaša, kakor da bi bili zgolj tuji in starokopitneži postavu vrgli,

pogledjmo pa vojno, katero je nabral Tisza, da je peljal v boj za miš-maš-zakonske zveze. Na Tizsin migljej je prišlo 10 kavalirjev, ki nimajo pedi zemlje na Ogerskem (grof Beckers, grof Bissingen, dva grofa Degenfeld, grof Porcia, grof Stahremberg, baron Bruckenthal, baron Cavanagh, baron Rosner). Dva imata sicer posestva na Ogerskem, a tam ne stanujeta, ki sta: grof Ervin Schönborn, jeden grof Degenfeld.

Koliko si je Tizino ministerstvo potrudilo, pridobiti plemenitašev za svojo stran, kaže nam to, da je bil na Dunaji ogerski minister in tam vabil privržencev, še predno je kdo mislil na Budapešto in na glasovanje zoper Tiszo. Na kope je bilo takih, katerim so dali za potovanje v Budapešto po 300 gl., mnoge so oblekli na državne stroške, ne kakor magnate, marveč utaknili so jih v civilno obleko, liberalno-judovska načela so jih pripravila ob premoženje, sedaj so bili pa moralno prisiljeni glasovati za slavo svojih tlačiteljev.

Za postavu je dalje glasovalo vse, kar je količkaj v zvezi z ogersko vladu, kar nosi državno obleko in zoblje iz državnih jasli. Plemenitniki, častniki v vojski niso dobili odpusta, ako so se nadejali, da bodo glasovali zoper postavu, nasprotno pa so „zvestim“ ponudili odpust. Da so nadžupanje vsi razen jednega glasovali za postavu, temu se ne bomo čudili, saj so stvar zabičali vsem, sicer....

Ko bi vsakemu v obraz pogledali, ki na Ogerskem s svojim glasom podpira vladu, bi se kar čudili in svet bi strmeli videti lepo število mamelukov, ki glasujejo, za kar so naprošeni.

Kar pa se meritorno glasovanja samega tiče, kaže se iz imen, da je večina teh, ki so glasovali za postavu, doma iz dežel ta stran Litave? Čemu tedaj toliko hrupa, ako je glasovanje v gosposki zbornici h krati tako izpalo, kakor želi konservativna večina prebivalstva ta stran in onstran Litave. Najhuje pa deluje tisti, kateri je prvokrat morda v ogerski zbornici bitvo zgubil, t. j. judovski liberalizem.

LISTEK.

Nektere opazke o našem slovstvu.

(Provzročene po knjigah družbe sv. Mohorja.)

(Dalje.)

Ker govorim ravno v nabožnem delu, omenim še nekaj malega o nabožnem slovstvu sploh.

V slovenskem jeziku je pisanih največ nabožnih knjig in knjižič, v primeri s temi je drugo slovensko slovstvo zeló neznan. Znani so Slovencem pisatelji na tem polji, izvrstni, poljudni pisatelji, ki so znali in znajo ljudstvu govoriti do srca; na tisoče razprodanih knjig to najjasneje spričuje; in o koristi takih knjig govoriti, bi bilo vodo v morje nositi.

Ni mi danes na misli hvaliti, ker branje teh knjig je zanje najlepša hvala. To mi bode pa tudi vsakdo pritrnil, da med tolikimi knjigami gotovo niso vse izvrstne, dobre; da jih je tudi nekaj takih, ktere bi tudi lahko vprašali: „Kaj pa je tebe treba bilo?“ In ni čuda; vsaj je bilo vse dobro in izvrstno, kar je prišlo na svetlo; ocenjevalci so veči-

del vse vprek hvalili: tvarina, jezik, zunanja oblika, vse je bilo izvrstno, cena nizka, če tudi bi bil založnik za isto ceno dal lahko dva odtisa, pa bi bil imel zraven še pošten dobiček. In zato so mislili nekteri, da je nabožno slovstvo „občinski pašnik“, kjer je vsakemu dovoljeno prevračati kozolce, kakor mu drago.

„V čem pa so se pregrešili pisalec in založnik, katerim greš tako živo do kože?“ — me vprašaj morda čitatelj moj. Pregrešili so se gledé tvarine, jezika, zunanje oblike in cene knjig. O vsem ti hočem v naslednjem posvetiti.

Pogledjmo si najprej tvarino. Pa ne da bi bil kdo krive nauke trosil po nabožnih knjigah, morda proti veri ali nramnosti! Nič tega; vsaj so izšle vse z dovoljenjem cerkvene gosposke, ki marno skrbi, da se nikdar kaj tacega ne pripeti. Kaj ti toraj pri tvarini ni všeč? V mnogih nabožnih knjigah razpravljajo pisalec tvarino previsoko in semtertje nekako prisiljeno. Mnogim je baje neznan zlati rek: Ljudi si moramo take misliti, kakoršni so v resnici, ne pa, kakoršni bi morali biti. Le vzemimo sedaj v roke kak molitvenik in berimo kako molitev, postavim jutranjo, večerno, ali sv. mašo itd.; večidel se prepričamo, da tako molijo in so molili svetniki,

a da se navaden človek težko tako visoko dvigne, da bi berilo spremljal tudi z občutki, da bi mu srce občutilo to, kar mu govori jezik. Toda morda mi porečeš: Vsaj te knjige so ravno zato, da kažejo človeku, kako naj bode, vsaj so namenjene, da človeka od posvetnega dvignejo k nebeškemu in če mogoče tudi ondi ohranijo. To je resnica; vendar tudi jaz resnico govorim, trdeč, da se mora pisatelj ponižati in podati bralcu take hrane, ki vstreza njegovemu slabotnemu stanu; mleka mu daje, dokler mu drugega ne more prebavljati in še le potem začne z močnejšo hrano.

Ljudstvo pa, ki večidel bere take knjige, je po večini kmečko, ki je cel teden nekako zarito v posvetno, zakopano v grudo in sicer ker je potrebno in njegova dolžnost. Kako hoče tak umeti in čutiti premišljevanja molitve kakih samostanskih, vseskozi izurjenih oseb? In koliko se tacega prisiljenega blaga najde po molitvenikih, ki se ni pridobilo na domačem zelniku, ki toraj nima nobene koristi! Kakor povsod, dolžni smo poskrbno tu poslušati prislovico: Spoznavaj samega sebe! Le pomislimo, kako je z nami, in potem vzemimo mero za ljudstvo. Ni vse za vse! Vzemi zato leta-le vzgled: Tudi med Slovenci je zeló razširjen „križevipot“,

Četrti ali delavniški stan.

Četrti, delavni ali revni stan, tisti, ki od žuljev svojih rok od danes do jutri živi, in ki je več ali manj na milost in nemilost kapitalistom izročen, jel se je v današnjem veku, v veku napredka, razsvetljenja in svobode gibati po celem svetu. V Ameriki ravno tako, kakor v iztočni Evropi, v zapadnih in severnih evropskih državah, kakor na jugu vse glave dviguje in groznih oči pogleduje na — druge tri stanove. Siromaštvo in revščina od mladih nog do starih let, popolna zapuščenost na stare dni zbrih-tale so delavce po Angleškem, Francoskem, Nemškem, Rusiji, po Srbiji in po Avstriji, da so se jeli s svojo bodočnostjo pečati. Sprevidile so pa tudi dotične vlade same, da se nekaj mora storiti za izboljšanje osode četrtemu ali delavskemu stanu. Mi mu iz srca vsako poboljšanje žalostne osode privoščimo in bomo z veseljem, kadar in kjer bo potreba, pero zanj zastavili. Ne moremo si pa, da ne bi spregovorili na tem mestu resne besede o siromaštvu, ki navadno delavca po večjih mestih tare. Naravnost omenimo, da nimamo v mislih naših delavcev, temuč one na Dunaji, v Trstu in Belemgradu, kjer so nam razmere razvade in običaji tega stanu popolnoma znane.

Belgrad, Dunaj in Trst so tri mesta, tako malo si podobna, kakor dolensko, dalmatinsko in primorsko vino refošk. Delavci so si pa po vseh teh treh mestih glede svojih razmer in razvad enaki, kakor krajecar krajecarju. Večkrat se sliši praviti, tukaj pa tamkaj je silna dragina, in sicer taka, da nižji stanovi, zlasti pa delavci že več živeti ne morejo. To ni vse skupaj nič res! Čem večja dragina, tem obilnejši in zdatnejši so zaslužki. Dunaj, Trst, osobito pa Belgrad so primerno jako draga mesta gledé cene živeža, zato so pa tudi zaslužki dvakrat in trikrat toliko, kakor v Ljubljani, v Zagrebu ali kje drugej. Sicer je pa v Trstu, od kar je začel kupčijsko propadati, dragina ponehala, stanovanja so se zdatno ponižala in živež je ceneji postal, kljubu temu so pa zaslužki, kolikor si jih težak na dan pridobil zamore, če ne več, vsaj dvakrat toliko, kakor v Ljubljani.

V Belemgradu si delavec pri iskreavanju ladij, pri stavbah in drugih podjetjih zasluži jako lepe novce. Ako ga najameš, da ti nese kovčeg od colnega urada v mesto le pet minut daleč, zahteval bo za ta pot, ki ga četrt ure sem ter tje lahko opravi, ne da bi ga kaj sram bilo, en goldinar in to za to, ker si „Švaba“ in „Švaba“ naj plati, da bode črn! Kar ti v Ljubljani vsak postrešček za 20 kr. rad nese ali opravi, v Belgradu že najmanj 1 dinar = frank = 40 kr. velja in še moraš znati dobro govoriti, da ti bo tamošnji delavec za jeden dinar šel.

Na Dunaji so ravno tako lepi zaslužki, da si so tam stanovanja nekaj dražja nego v Trstu, ali vendar ne še tako skupa kakor v Belemgradu. Ali druga reč je tu, ki delavce po širnem svetu na beraško palico deva, namreč lahkoživnost. Dajte ljubljanskemu delavcu zaslužek, kakor ga imajo po svetu, in videli boste, kako si bo v par letih že opomogel. Ljudem po svetu varčnosti manjka. Te glavne kreposti delavniškega stanu nikjer ne poznajo. V soboto zvečer se dobi plača, kjer se po

pogodbi dela, in prva pot delavčeva je naravnost v krčmo, kjer že nekaj zapije. Kar mu v soboto še ostane, s tem poplača čez teden storjeni dolg pri branjevi, ostanek se pa v nedeljo zabije. Čarobnik bi moral biti, da bi se pri takem gospodarstvu ne godilo družini slabo! Tržaški delavec presedi celo nedeljo popoldne v krčmi in pije in igra, kar zopet nikamor ne kaže! Ko bi se delavci po izgledu naših domačih v praznik bolj cerkve nego gostilne držali, bi si bili svoj žalostni stan že davno zboljšali. Ako greš v cerkev, ne potrosiš nič, v krčmi te pa že vsaka malenkost najmanj 10 kr. stane.

Ni treba gledati na gospodarja, koliko mu tvoj trud dobička prinaša. Gospodar je založil v delo svoj kapital in svojo razumnost. Ta pa stane mnogo denarja, predno si jo človek pridobi, zato mora ob svojem času tudi svoje obresti nositi. Kdor toraj delu glavo in premoženje posodi, mora po vsej pravici tudi dober dobiček zahtevati. V mladosti se človek uči, da v poznejši dobi sad tega truda vživa. Kje bi bila pravica, ko bi se delalo na spolovico, kakor hočejo ruski socialisti imeti, in bi gospodar, ki blago in premoženje v delo zaklada, ravno tako polovico dobival kakor delavec, ki ne trega nič drugega, kakor čas? To bi pač nekoliko predaleč segalo. Pameti in pa varčnosti je treba pri skromnem zaslužku, in akoravno težko, se vsaj počeno živi. Poznamo delavce osobno, ki so se teh dveh pravil držali, in so si celó do malega premoženja pripomogli.

Sicer se je pa tudi že vlada sama začela brigati za boljšo bodočnost delavcev, ktero jim vsak poštenjak iz srca privošči. Dobro bi bilo, ako se napravijo postave, ki bi četrti stan silile na to, da bi vsak teden ali vsak mesec jako majhne odstotke od svojega zaslužka vlagal v občno delavsko blagajnico, iz ktere naj bi na stara leta, ko opešajo in jih zapuščajo moči, potrebne podpore dobivali. Posebno bi bilo to potrebno pri tovarniških delavcih, kjer bi bil po novi postavi tudi gospodar postavno zavezan za svoje stalne delavce vsak mesec nekaj odstotkov čistega dobička v občno blagajnico plačevati.

Pri tej priložnosti zdi se nam tudi potrebno o zboljšani delavskemu stanu še nekaj omeniti. Zakaj bi se pa ljubljanski delavci in delavke, ki jih je vendar le veliko število, ne združili v veliko „delavsko podporno društvo“, kakor so to tržaški delavci in delavke naredili? Dobrote takega društva so: Vsak ud, ki je že določen čas zraven (v Trstu imajo 6 mesecev), dobiva, ako zboli in je za delo nesposoben, iz društvene blagajnice po 1 gld. na roko, in brezplačno od društvenega zdravnika pa zdravila. Ako ud umrje, dobi družina neko svoto v pripomoč pogrebnih stroškov (v Trstu 30 gold.). Dolžnosti udov so pa: Vsak teden v društveno blagajnico vplačevati po 25 kr., sicer pa za zdravje svoje skrbeti, kajti ako bi se komu dokazalo, da je po svoji krivdi bolan postal, ne dobi nobene podpore.

To, delavci in delavke, bi bilo nekaj za vas, kar bi vas in vaše družine ob času boleznih siromaštva in lakote obvarovalo. Osnujte si tako društvo, kajti mnogo je vas v beli Ljubljani po tovarnah, kakor n. pr. v predilnici, v Činkelnovi tovarni, v tovarni

za vžigalne klinčke, v glavni tovarni za duhan (tabak), postreščekov, težakov, dninarjev itd.

Taka zadruga zdi se nam vsekako prevdarka vredna in treba, da se je poprimete, kajti nihče ne vé, kaj ga še čaka; danes zdrav, jutri že lahko oboliš, in kako ti bo dobro delo, ko boš ljube otročiče lakote obvarovane videl, sam pa z božjo in zdravniško pomočjo, ki te ne bo ne krajcarja veljala, zopet polagoma okreval. Tržaško podporno društvo, ki komaj dobro 2 leti obstoji, šteje že nad 700 udov. V Ljubljani ga v kratkem času lahko prekositte. Na noge toraj!

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. januarija.

Notranje dežele.

So ljudje na svetu, ki ne morejo zaspati, ako se niso čez dan pripravili. Taki so tudi *levičarji našega državnega zbora*. Dolgo časa so poskušali, kje bi bila trta, iz ktere bi se dalo za novo zasedanje nekoliko debat izviti, v katerih bodo zopet že toliko in tolikokrat ponovljene fraze o zatiranih Nemcih, o pobačenji narodov in drugem enakim med ljudstvo stresli, in našli so jo. Nemški jezik moramo postavno za državni jezik povzdigniti, rekel je Wurmband, in vsi so mu jednoglasno pritrdili. Tukaj bo zopet priložnost pokazati ljudstvu, kako da se Nemci v Avstriji zatirajo, da jim še jezika, ki se že tako povsod v uradu in v šoli rabi, postavno ne čujejo za državnega spoznati. Hej to bo Rhodus, kjer se bo plesati dalo vsak dan do ranega jutra! Žal, da konservativna desnica ne bo za vse javkanje, ki ga bode jezikovna debata na levičarji porodila, dala piškavega oreha! Levičarji sicer dobro vedó, da bodo prazno slamo mlatili, toda njim ni za zrnje in tudi za pleve ne, temveč le za — krik. Ko bi se primerilo, da bi se državni zbor sešel in mirnim potom zboroval, bi narod, ki je levičarje tja poslal, kmalo sprevidel in jih vprašal: „Ali ste Vi? Kaj pa delate ondi? Zdi se nam, da ste povsem nepotrebni postali.“ Tega bi pa levičarski želodec ne mogel prebaviti, torej se je bilo treba na vsak način za časa po konji ogledati, ktereга bodo v bodočem boji jahali. Naj ga le, naši čitatelji ga že poznajo.

Častniki avstrijskega polka „Jurij kralj grški“ čestitali so *grškemu kralju* za novo leto. Kralj Jurij odgovoril je še tisti dan brzozjavno v Znojem, kjer polk zdaj biva: „Srčno zahvaljujoč se častnikom za noveletna vošila, vračam najtoplejša želja na blagor polka, kteremu se s ponosom prištevam. Jurij.“

V *Šleziji* je nek uradnik vse česke vloge odbijal ter s tem nepostavnim ravnanjem strankam mnogo nepotrebnih stroškov napravljal. Na neko pritožbo ga je minister obsodil, da mora česke vloge z naprej sprejemati, strankam pa, kterim je stroške napravljaj, vse povrniti. — Prav dobro! Gotovo bi to tudi pri nas pomagalo.

Na *Hrvaškem* je predsednik deželne zboru zavkazal orožnikom, naj dr. Starčevića nikari ne puste v deželni zbor. Ko ga je poslanec Barčič po vzroku te naredbe vprašal, pravi predsednik, da je on to zaukazal iz ozira na javni red v deželnem zboru, ker je Starčević izrekel, da bo če tudi izključen, vendar le prišel v deželni zbor.

— „Politik“ pripoveduje po drugem listu posneto vest, da so ogerske plemenitašnje pred glasovanjem o načrtu nameravanega *zakona med židi in kristjani* ustanovile devetdnevno pobožnost k presvetemu sreč D. Marije, in so vsak dan po eno uro združeno molile, da bi se jim srčna

prestavljen po Leonardu Portomavriškem. Samo na sebi je to delo gotovo izvrstno, zato nam je porok njegov sveti pisalec. Vendar moram reči, morda je žalostno, a resnično je gotovo, da ostanem čestokrat mrzel, beroč te molitve; ako bi ne bilo preveč predrzno, bi rekel, da me raji smeh obide, kakor žalost navda. Prijatelj, ne zameri mi, Slovenec sem, ne pa Španjec ali Italijan, in kaj morem zato? Tako sem mnogokrat premišljeval, a v prijateljskem pogovoru me je prepričal razumen mož, vnet duhovnik, da nisem sam teh misli.

Pred vsem treba toraj pri izbiranju tvarine gledati na ljudstvo, kteremu pišemo; če namreč ne zadenemo njemu umljivega glasu, je trud naš zastonj, sadu nobenega ne pridobimo. Bil sem njega dni kot tlačan priča, kako se išče in nabira ob taki priliki tvarina, zato ni pretirano reči: tudi nabožne knjige treba pisati iz potrebe, ne pa „ut uliquid esse videatur“.

Toda preveč sem se oddalil od določenega si pota, toraj gledé jezika le ob kratkem. Znano je, koliko da so storile prav nabožne knjige, da se je med ljudstvom jezik zeló izboljšal, zato toraj in ker moj namen ni, o tem ne govorim; le to mi bodi

dovoljeno reči, da bi bili pisatelji pri tem lahko še veliko več dosegli, ako bi bili vselej tudi pazili in se trudili ljudstvu umevno in poljudno pisati. Radi se ponášamo, koliko da so ravno duhovniki storili za razvoj književnega jezika, gotovo resnica, ki ostane resnična, če tudi o njej tolikrat ne govorimo. Resnica pa je tudi, da so ravno duhovniki med ljudstvom mnogo pokazili domač jezik; ne rečem, da bi bili sami krivi, še hvala, da so toliko storili, kajti „po tri duhovnije si lahko prehodil poprej, ko si slovenski evangelij našel, in če je kdo vedel trpljenje Kristusovo čitati, ali pa svet avangelij povedati, je bil ljudem kakor prerok imeniten. Veliko duhovnikov bilo je med Slovence poslanih, kteri slovenskega še brati niso znali; cerkvenik jih je v soboto naučil sv. evangelij brati, ktereга so v nedeljo na leci ljudem s težavo povedali. Ni bilo dobiti slovenskih pridig; iz nemških in latinskih knjig so po vrhu mlatili; in lahko se vé, da je bilo več plev, ko pa zrnja, kar govor zadene“, pravi Slomšek (prim. Životopisi str. 102).

Duhovnikom, živečim v takih razmerah krivdo nakladati na ramena zaradi tega, bi bilo krivično; ako bi pa dandanes pisatelj ne pazil na obliko, bi

bilo gotovo napačno. Sicer je res, da dobro pripravljena jed nam diši, če tudi ni Bog si ga vedi v kaki lepi posodi; vendar pa vsak raji in z večjo slastjo zajame iz lepše, nego iz lepe posode. In tega so se nekteri nabožni pisatelji preskrbno izogibali. Nekteri taki pisatelji so se strogo in skoro trdovratno držali privajenih oblik, če se je tudi dokazalo, da so napačne.

Vsak jezik napreduje, čudovito hitro še slovenski in kdor noče zaostati, mora za njim. In kdo pač piše lože bolj po domače, ljudstvu umljivo, kakor duhovnik, ki živi vedno med ljudstvom! Čuditi se je na pr. pisatelju, ki mnogo let živi od doma, vendar še domače in priprosto in umevno piše; če pa pisatelj, vedno med ljudstvom živeč, reče po tujem kroji, je pa tudi čudno. Večidel se vé da zapeljejo pisatelje viri po večem tuji, nemški; toda pomnimo, kaj pravi Slomšek: Le kdor domače lepo posneti — vrlo tuje blago pa čedno podomačiti zna, on zasluži slavno ime domorodnega učenika (III. 103). Dovolj, povdariti hočem s tem, da jezik tudi v nabožnih knjigah ne sme biti deveta briga pisatelju, ki hoče z njo ljudstvu kaj dobrega storiti.

Kaj mi je reči o zunanji obliki nabožnih knjig?

želja izpolnila in omenjeni načrt propadel. — Na-
pačno bi gotovo ne bilo, pač pa dandanes nenavadno.

Konservativni magnatje so v svojem zborovanju sklenili, da se rovanje in agitacija proti Tiszinemu ministerstvu ne sme opustiti, dokler se mu ne podere stol. Takemu postopanju se pa očitno protivijo škofje in starejše plemstvo. Česar se pa najbolj boje, je misel, da ne bi zopet kedaj v bodočnost z avstrijskimi kavalirji sodelovati morali.

Sijajen slavnosten sprejem pripravili so v Granu kardinalu in primasu ogerskega episkopata *Simoru* vračajočemu se iz Budapešte. Več tisoč ljudi pričakovalo je njegovega prihoda, kterega je označil strel iz topičev. Bralno društvo mu je šlo nasproti s zastavo in zbrana množica mu je napravila spreved do nadškofijske palače iz tisoč in tisoč grl navdušeno „eljen“ klicajoč. Po oknih gorele so sveče; pred nadškofijo sprejela je kardinala stolna duhovščina. To je v resnici „vox populi vox Dei!“

Vnanje države.

Bolgarom smemo čestitati, da so dobili tako spretnega vojnega ministra, kakor je ravno knez Kantakuzen. Ime njegovo je sicer grško, mož pa ves od nog do glave Rus z dušo in telesom. Kakor ga ruske novine opisujejo, ima vse lastnosti, ki jih mora dober vojak imeti. On ne mara mnogo za uradno službo, bo toraj na to gledal, da se v vojaški službi ne bo papir in dragi čas kvaril z nepotrebnim, preobširnim pisanjem. S politiko, bodi si zunanja ali notranja, se ne peča mnogo; zaradi tega se bode več lahko pečal s preosnovo bolgarske vojske in njenim vezbanjem. Želja, da bi še „naprej prišel“, mu je skoraj neznana, zaradi tega bode v Bolgariji lahko dolgo časa ostal, ako se bodo sicer dobro razumeli in ako bo sam pri volji, kajti sedaj je za knezom on prva oseba in više ne more, kakor če bi škilil po kneževem prestolu. Ves utis, ki ga je knez Kantakuzen na prvi pogled napravil, je prijeten in kaže na poštenega vojaka in takega Bolgarija sedaj potrebuje.

Nemški in laški časniki pečajo se s pismom, ki ga je menda avstrijski poslanik v Rimu pri sv. očetu grof Paar od našega cesarja sv. očetu izročil. V tistem pismu naznanja cesar svojo udanost do sv. stola in pravi, da ne bode storil koraka, ki ne bi bil po volji sv. očeta, to je, z drugimi besedami, da ne misli popotovati v Kvirinal. Naš cesar je s tem pisanjem javno priznal, da mu je dobro znano, kakošen razloček delajo v Vatikanu med katoliškim in protestantskim vladarjem. Pismo je neki tako odločno pisano, da si nihče ne more kaj druzega misliti, kakor to, kar je bral.

V Rim dohaja na tisoče in tisoče ljudstva laške narodnosti, ki potujejo k grobu prvega laškega kralja Viktor Emanuela in mu nosijo iz daljnih krajev vence.

Si vis pacem, para bellum! mislila si je **Rusija** lansko leto, ko je nagnala ob nemške-ruski meji konjiki, kolikor so jih le tla držati zamogla, in sedaj ona sama to priznava. Nemška vlada v Berlinu je tudi, kakor vsak drug človek, o tistem povišanju števila ruske konjice ob nemški meji čula in je, kakor skrbna mati svojih podložnih, v prijaznem pisanju v Petrograd vprašala, kaj da toliko konjice ob nemško-ruski meji pomeni. „O nič, nič, odgovorili so ravno tako prijazno Rusi, mislili smo le kar tako, če bi ravno kaj treba bilo, ker vse druge države tudi tako delajo. Bog obvaruj, da bi bil kdo kaj hudega mislil ali nameraval, ko smo konjico na nemško mejo pošiljali. Nekje že mora stati, mislili smo si toraj, da je pač vse jedno ali stoji v sredi države ali pa kje na kaki točki v okrožji.“ Nemčija je bila s tem odgovorom jako zadovoljna in je takoj obljubila svoje nemške konjiške posadke ob ruski meji toliko iztrebiti, da se nikomur več ne

bo misel vrivala, da bi morda nemški konjiki ob ruski meji mir stražili, kateri se je po ravno kar omenjenem jako srčnem dogovoru sam po sebi tako utrdil, da bo trdno stal do prvega — viharja na političnem ozračju.

Sudejkinov nečak, ki je bil z njim vred smrtno napaden, je umrl vsled preobilnih ran, ki jih je posebno na glavo dobil. Do sedaj so že zaprli 17 oseb, ki so zaradi umora sumljive. Sudejkin je zapustil več pisarij o nihilistih, ki so pa vse šifrirane, to je, pisane s tajnimi, le njemu samemu znanimi pismeni, jih zatoraj nihče razvozljati ne more, ker jim pravega ključa manjka.

V Parizu zbralo se je okoli 2000 delavcev socialistov, ki so po stari navadi zabavljali čez vse, kar jim ni bilo všeč. Bolj žalostna pa je vest, da je 150.000 delavcev brez dela in zaslužka ondi. Govori so smrdeli vsi po petroleji, kakor je to v takih brezvladnih zborih po Francoskem navada, in konečni stavek vsakega govora je bil, „da edinega odrešenja iz prevrata pričakujejo, ki se ima v najskrajnem času pričeti.“ Ko so nehali zborovati, vstopili so se v gruče revolucionarske pesmi popevajoč; ko pa začnejo kričati: „Ob tla s policijo!“ prišli so redarji za orožje in jeli kričače zapirati. Med vjetimi je tudi neka ženska.

Izvirni dopisi.

Iz Šmarije, 17. januarija. V službenih zadevah mudil se je včeraj v šmarijski in grosupeljski občini naš okrajni glavar blagorodni gosp. Mahkot. To priliko je porabila šmarijska prostovoljna požarna bramba v to, da se je in corpore novemu g. okrajnemu glavaru predstavila, ter ga po svojem predstojniku g. V. Ogorelcu zagotovila udanosti in spoštovanja. G. okrajni glavar je omenjeno društvo blagovolil na govoriti. V svojem govoru je povdarjal, da ga vstajenstvo takih društev jako veseli, ter društvo zagotovil, da se sme pri vsaki priložnosti in vsakoršni zadevi nadjeti njegove pomoči.

Ob enem je obiskal tudi šolo, kjer ga je ena učenka v imenu vseh spoštljivo pozdravila. Po odpeti cesarski pesmi opominjal je g. okrajni glavar otroke k pridnosti, ktera jim bode celo življenje v korist, in k rednemu obiskovanju šole. Pregledal je tudi šolsko poslopje, katero bo kmalo premajhno, sprejemati šolo obiskujoče otroke. Gospod okrajni glavar se je s svojo prijaznostjo vsem prikupil. Bog nam ga ohrani še mnogo let!

Iz Celja, 15. januarja. (*Sodnijska preiskava zastran „pripeharjenih pooblastil“*) se je danes vršila. Kolikor smo zvedeti mogli, so nači nemčurji doživeli velikansko „blamažo“, katero njim iz srea privoščimo. Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade. Kaj bodo pa neki zdaj začeli, ko se bo meč, s katerim so mahal proti poštenim ljudem, zasukal zoper nje?

Od Drave, 15. januarja. (Konec.) Naši očetje še vedó povedati, na kakšen način se je podučevalo v naših ljudskih šolah in s kakšno energijo se vtepal, zlasti nad vse vzvišen predmet — nemščina, v mlade, a zanj dosti trde in nepripravne slovenske otročje glave.

Le malo, malo je bilo učiteljev, ki so spoznavši važnost maternega jezika, s svojimi učenci malo bolj mehko ravnali, ter dopuščali jim vsaj med sabo slovensko govoriti, kar še nek vaški učitelj tu ob Dravi

je potrebna vsaki hiši, vsakemu za vse življenje, ni gledati na par novcev, toda po tej ceni bi nam dali lahko založniki katekizem v lepši obliki in pri tem imeli še prav pošten zaslužek. Knjiga, ki se tiska in razprodaja na stotisoče, je gotovo lahko ceneja. In česar še tiskar ni skazil, to skuša storiti še bukvozev po svoje, ta vez, ali bolje ta prilep z raznovrstnimi zdravemu očesu zopernimi barvami, kdo ga ne pozná, tega grdega močera! Ali je sploh mogoče kaj takega trpeti! Svet je samospreden in pri tem še tako predrzen, da zahteva, naj ga imenujemo poštenega, rodoljubnega, požrtvovalnega. Z rodoljubjem in vero je lahko rožljati, ako se pri tem polnijo žepi! Resnica pride na dan, prilično ali neprilično, zato se ne briga! — Stem sem dogovoril o zunanji obliki, ob enem pa tudi vže o ceni. Poštenega dobička nikomur ne zavidamo, a kar je preveč, je „a malo.“

O vsem tem bi se še dalo mnogo govoriti, s temi vrsticami sem se le dotaknil skeleče rane, ki se je trdovratno skrivala opazovalčevemu očesu. Ker sem pa samo opazovalec, sem morda že preveč govoril, zato naj neham z željo: Zdravnik, pridi in stori svojo dolžnost!

(Konec prih.)

svoje dni ni dopustil, marveč imajoč na razpolago nekaj nemških glažutarskih otrok, posadil k vsakemu bolj trdemu Slovincu po enega Nemca, da bi ta vsaj v šoli svojega narodnega jezika ne mogel rabiti.

Zares čuditi se je, da je še slovenska govornica in beseda pri takem ravnanju pri življenju ostala, in gotovo se ima za nje vzdržanje in prebujo naš narod več zahvaliti narodnemu duhovenstvu nego takó odnarodnemu učiteljstvu.

Po nekoliko boljših časih, h katerim veljavna beseda ranjcega Slomškega ni ravno malo pripomogla, se je jelo naši narodni besedi v šoli res mileje go-diti, pa za narod navdušenih učiteljskih moči šteli smo do nedavne dóbe vedno le malo. Dokler je bila še šola podrejena cerkvi, je vkupno delovanje kateheta in učitelja na mladino blagodejno vplivalo in važnost slovenske govornice je bila pripoznana že od hvalivcev starega šolskega poduka po vaseh in trgih.

Ker je pa bilo učiteljstvu na veliko radost, da se je šola odcepila od cerkve, so tudi jela vsled nasejanega semena ljulike nesloge hodevati pota teh dveh narodnih vzgojiteljev narazen, in se pri nas še do najnovjšega časa marsikje niso združila. Tako imenovano narodno učiteljstvo si lasti neko prednost, da je pri vzbuji naroda zavzemalo več deleža nego duhovenstvo, in da ravno naše duhovenstvo ovira mladini pota k napredku. To pa je naravnost hudovoljno in brezmiseljno sumičenje, še bolj smešen pa je izrek: Slovenskim duhovnikom je prva stvar Rim, potem še le narod in njega napredek. Ko bi bili naši duhovniki z nami (učitelji) enih misli, bili bi mi Slovenci, kar se narodnosti tiče, že dosti dalje! Škoda zares, da sem čul samo to trditev, ne pak tudi dokazov k izpeljavi teh trditev, a mislim si lahko, da bi bili to le v oblake stavljeni gradovi, to je, puhli in jalovi.

Toda „duh je zmagal nad démonom in zvezda sveti in se lesketá zarja vedno jasneje in jasneje“, veli pisatelj, in tudi moj dostavek bodi ta: Naj bi zmagal tudi že pri nas slovenski duh nad razsejvalcem semena nesloge med našim duhovništvom in učiteljstvom, kar pri pravi dejanjski ljubezni do naroda ne bo težka reč, zlasti ko bo poslednje sprevidelo, da s poskuševalnim liberalizmom ne bo nič; da bo tudi nam svetila zvezda narodnosti in zarja boljše bodočnosti vedno jasno in jasneje.

Liberalizem je: Podjarmljenje manjše narodnosti od večje, in burka poganjanja z narodnjaki, borečimi se za najsvetejše pravice kakega manjšega naroda; liberalno je svobodno oderuštvo, odnarodne domačega življa, zaprečenje življenja posameznika ali večje družbe, in kar je še več drugih takih lastnosti, to vse je liberalno, pa težko verjetno je, da bi zamogel takšen liberalizem pri naših ljudeh, ki veljajo kot narodnjaki, svojih čestiteljev, še manj pak posnemovalec, najti. Toraj preženimo že tistega démona todi iz naše srede, vsaj se čutimo poklicani za dosti važnejše delovanje, kakor za take malenkostne vzročne medsebojne svaje!

Naši zgodovinarji naj, če tudi dosti pozno, spišejo našemu narodu temeljito zgodovinsko kroniko. ali vsaj temeljito delo „Domovinoslovje“; učiteljstvo pak naj se ne pravda z glasitelji biblije, kdo je za narodno prebujenje več storil, kajti pri sedanjem navalu nemškega „Schulvereina“ bo imelo priliko svojo narodnost v najlepši luči pokazati, a duhovenstvo naše s svojim vladiko Slomšekom na čelu, za narodno prebudo tu na Štajarskem res velezaslusljivo, naj ostane še nadalje trdni steber naše narodnosti, ki je še le preveč v povojih, da bo enkrat res naša, in to srečna, boljša naša bodočnost. Bog pomози!

Domače novice.

(*Imenovanja.*) Za okrožne sodnije novomeške pristava imenovan je g. Edv. Benedikt, za pristava okrajne sodnije na Brdu g. Albin Smola. Dr. Ludovik Vipavec pride iz Ljutomera za okrajne sodnije pristava v Maribor, Jos. vit. Mulley s Paternijona v Stainz, Adolf Elsner iz Idrije v Loko in Karol Martinak z Vrhnike v Maribor. Za pristave (adjunkte) imenovani so poslušniki (avskultanti): dr. Viktor Wagner v Šmarjo pri Jelšah, Tomaž Canjkar na Brdo, Gregor Milher na Vrhniko, Franc Veder-njak v Ljutomer, in Ernest Ferk v Idrijo. — Iz službenih ozirov premeščen je okrajne sodnije pristav Karol Gertscher (Grčar) iz Šmarije v Pater-

Sploh se Slovenci do najnovjšega časa za zunanjo obliko pri knjigah nismo mnoge brigali in to vne-marnost občinstva so založniki porabljali sebi v korist, ter nam prodajali knjig s slabim papirjem, motnim in nerazločnim tiskom. V tem se je v zadnjem času mnogo na bolje obrnilo, mnogo, a vse le ne. Natorno je, da človek raji jemlje v roke lično knjigo z lepim papirjem in razločnim tiskom, nego grdo, zamazano knjigo. Nečem pa se vrstiti v kolo ljudi, katerim je zunanja oblika vse, vsebina malo, ker jedro je vedno več vredno, nego lupina; pač pa mislim, da sme vsakdo zahtevati, da dobiva vse take knjige, pri katerih ga ni treba skrbeti, da bi pri njih pokvaril ljube svoje oči. Koliko se je v tem pri nas pregrešilo posebno pri šolskih knjigah! Ker le o nabožnih govorim, omenim le knjige najpotrebnejše in najbolj razširjene: Kratki katekizem v prašanjih in odgovorih za ljudske šole ljubljanske škofije. Po pravici govoriti, naj bode ljubo ali neljubo, vselej sem nejevoljen, kader nesem to knjigo v šolo. Ali je knjiga s tako zunanjo obliko, s tako starim nejasnim tiskom, tako grobim in krhkim papirjem sploh za šolo? Toda, kaj kočés imeti za 18 novcev, morda porečeš? Pri taki knjigi, ki

nijon, Miha Novak pa od zgoranje Radgone v Sloveniji Gradec.

(„Obrtnik“.) kakor ime kaže, obrtniški list, ktere ga je lansko leto osnovala zmernejša obrtniška stranka, in ga vredeje gosp. Kunc, je pričel letos drugi letnik. Prva številka letošnja kaže, da se je ta list poprijel strogo svojega posla, ker ima le članke zadevajoče rokodelstvo in obrtništvo, zato bodi priporočen temu stanu, pa tudi drugim, ki se pečajo s takimi zadevami. Velja vse leto 1 gld. 80 kr. in se tiska v tiskarnici „Klein in Kovač“ v Ljubljani.

(G. dr. Ruch.) uradnik pri tukajšnjem gorskem glavarstvu (Berghauptmannschaft), ki se je pred par leti v Celji katoliški veri odpovedal in postal brezvernež — konfessionslos — se ženi. Kdo ga bo poročal?

(„Diese Weiber — te ženske.“) Ta izrek modrijana, ki je najbrže ženske spoznal tudi od najslabše strani, da ravno zdaj raznim peresom in jezikom v Ljubljani mnogo opraviti, skoro več, kakor treba. „Ta je možu ušla, ta se bo prekrstila, to je mož z nekom zasačil“ — tako in enako vriši po Ljubljani in zalibog, da je resnica, kakor smo že v večrajšnjem listu poročali ob kratkem. Videti je, da imajo take ženske premalo opravila in premalo vere, čemur je kriva večidel polska družba, v katero zahajajo, branje pohujšljivih časnikov in knjig, gledišče ter preobilno življenje, nekaj pa tudi slabi izgledi, ktere imajo na drugih svoje vrste. Da pri takih dogodbah tudi vsak moč ni nedolžen, se dá kolikor toliko dokazati. Razen tistih, ktere posel in poklic večidel z doma drži, so tudi taki, kteri se premalo brigajo za svoje žene in jim tako dajó prilike stopati čez zakonske vojnice. „Peccatur intra muros et extra — na obeh straneh je kljuka“ — to bi se lahko reklo in to zato, ker vera gine. Pa dosti za kratko opazko, ker ta zadeva je vredna obširnega članka ali njih več, za kar pa v tesnem obrobu „domačih novic“ ni prostora; morda se oglasi člankar in to na dalje razpelje in razkroji. Za danes toraj le še nekaj, kar gre pod „domače novice“. Sinoči sedelo je v neki pošteni gostilnici več domačinov pred svojimi navadnimi maslicami in pol-litri. Kar stopi nekdo, ki hodi veliko po mestu in toraj marsikaj zvé, v sobo. „Kaj novega?“ — ga prašajo. Pové jim najnovejše novice o ženskah (kterih smo mi omenili). Splošno strmenje. Brž kliče vsak krčmarja in plača. „I, kam se vam mudi?“ — praša prišlec ves zavzet. — „Moram iti pogledat domú, če tudi meni žena še ni ušla“ — reče eden, izpije, vstane in gre, vsi drugi oženjeni za njim. Ali ni to res lep predpustni čas — kaj?

Razne reči.

— Iz Škofje Loke se nam poroča: Človeka, ki je zeló na sumu, da je v nedeljo zvečer zažgal v Zabnici, so danes prijeli in odvedli sem v zapor. Doma je iz Sutne, sosednje vasi, okoli 30 let star. Neka pošterica je videla, ko je neki človek tekkel od hiše in precéj potem se je posvetilo. Po stopinjah v snegu bo prišli na pravi sled. Bolj natanko razločila so preiskava. Petim gospodarjem je pohištvo zgorelo. Gasiti je bilo težko, ker je malo vode in vse zamrzneno.

— Domoljubnost nemškutarjev se pri vsaki priliki razodeva. Celjski „šulfereinerji“ so kupili šolam v okolici podobno nemškega cesarja, namesto avstrijskega. Mar li to ni pravo izdajalstvo?

— Zastavica za pust: Veste, kako Slovenci pravijo, če kdo v svojo ali svojih škodo kaj prav neumnega véini? Na pr. ptujski okrajni glavar, pl. Premierstein, ki dela zoper volitev župnika Rajčca ter pravi: Popa nikar ne volite. Gosp. glavar ima pa sam brata popa!

— Iz Podgrada v Istri poroča „Edinost“ o ondašnjem bralnem društvu, ktero je imelo lansko leto 8, reci celih osem udov, letos pa jih je pristopilo toliko, da društvo sedaj šteje 41 članov, kar je za isterske razmere v resnici veliko. Jako umno se je pa to bralno društvo tudi osnovalo, kajti mesečni doneski ne znašajo več kakor po deset krajcarjev na mesec. Kranjski Slovenci, kaj bote pa vi na to rekli? Premoženja nimate posamič manj, kakor Istrijani, večinoma pa smemo reči več, bralnih društev pa tako malo. Ali bi ne bilo za vas dobro in koristno, ko bi si vsaka fara in vsaka večja vas svoje bralno društvo osnovala? Vrli Podgrajci so naročeni na: „Slov. Narod“, „Slovenec“, „Edinost“, „Slovan“, „Naša Sloga“, „Soča“, „Slov. Gospodar“, „Zgodnja Danica“, „Novice“, „Gospodarski list“, „Mir“, „Hrvatska Vila“, „Zvon“, „Brenclj“, „Škrat“, „Tribüne“, „Illustr. Welt“, „Humoristische Blätter“.

„Fliegende Blätter“ in „Cittadino“. Prav dobro je toraj v društvu preskrbljeno za gospoda in kmeta. Za vsako bralno društvo še toliko časnikov treba ni, ampak jih zadostuje le nekaj po modri izvolitvi. V Podgradu se je skrbelo pa tudi za tiste, ki brati ne znajo. Priredile se bodo namreč bralne ure, v kterih jim bo le poslušati potreba, pa bodo ravno tisto vedili, kakor oni, ki bodo sami brali. Marljivo društvo sklenilo je tudi, da pristopi k družbi sv. Mohorja in k „Slovenski Matici“, potem, ker ima tudi Hrvate za ude, k „Hrvaški Matici“ in pa k društvu sv. Jeronima. Naši kmetje vzemite si uboge, a domoljubne Istrane za vzor!

— Morilec Schenk pri zaslišanjih odločno taji, da bi se bil on sam kakega umora dejanski vdeležil. On pravi, da ako sta njegov brat in Slosarek morila, sta zločinca na svoj račun doprinašala. Tudi kuharico Ketterl, ktero so meseca avgusta na Dunaji pogrešili, ni on, temuč njegov brat Karol umoril. Vsi trije so se odpeljali meseca avgusta iz Dunaja v Lilienfeld. Inženir Schenk je rekel tja dospesvi, da ima še nekaj načrtov za risati, naj toraj med tem časom, ko bo on risal, Ketterl gre z njegovim bratom Karolom na sprehod. Karol Schenk res pelje Ketterl na sprehod po neki višavi z leskovino zaraščeni. Ondi je Karol Schenk nekoliko korakov zaostal in na Ketterl iz revolverja trikrat vstrelil. Ubožica je glasno zavpila in se na tla zvrnila. Karol pa stopi nekoliko na stran, da vidi, kakošen uspeh je očinil. Ko se kuharica zopet pobirati začne, priskoči Karol in jo še enkrat v glavo vstrelji, in s tem ji je bil poslednji žarek življenja vgasnil. Mrtvo je oropal in ondí pustil. Karol je bil v službi pri zapadni železnici za uradnega slugo.

— Mrtvo morje. „Südst. Post“ prinaša po Gregoroviusu popis Mrtvega morja in njegove okolice. Popis je vzet iz daljšega sestavka: „ježa k Mrtvemur morju.“ Naše misli o Mrtvemur morju so čisto napačne. Strašno solno jezero se vtrinja v mavričnih barvah, kakor siciljska luka ali pa korinški zaliv. Odsev tega morja pa je temnejši, nekako tak, kakor od topljene rude, čuden in strahovit. Valovje njegovo ne miruje, temveč kakor vsako drugo morje z belo peno svoje obali umiva. Gregorovius pravi, da ni res, da bi se noben ptič ne upal preko leteti, kajti on sam se je o resničnosti te trditve prepričal, in ravno tako pravi, da ni res, da bi bila narava okoli jezera mrtva. Da morju izhlapeva velik smrad, pravi Gregorovius, je basen, ktero so Pompejovi in Titovi vojaki po svetu raznesli. Kar se je še drugo o tem jezeru do sedaj vedelo, Gregorovius vse potrdi. Resnica je, da o njem ni nobene žive stvari, ne živali ne rastline. Ako se kaka ribica iz Jordana vanj zmoti — pogine. Edino le sol, magnezija in soda se nahaja ondí v veliki meri. Voda je vsled obilnih razstopljenih soli tako gosta in težka, da sem se le z veliko težavo v njej premikati zamogel. Telo se v njej ne more potopiti, kajti dvigne ga in kvišku postavi. Tla so mastne, kakor milo, in z nekakim vlečljivim belim ilom pokrita. Grozna pa je grenkost vode. Oči sklé, ako voda vanje pride. Mrzla je bila le za eno stopinjo pa Reaumurji bolj nego zrak, za ktere ga je toplomer kazal 17° za vodo pa 16° R. Ko smo se skopali, čutili smo se čvrste in nikdo ni čutil, da bi ga bilo kaj peklo ali sklelo. Vsi pak smo dobili solnato skorjo po životu.

Telegrami „Slovenca“.

Dunaj, 18. jan. Cesar je obiskal danes poštno-hranilnični urad ter ga ogledoval na drobno skoro dve uri. O uradni opravi izrazil se je prav povoljno.

Budapešt, 18. jan. Časnik „Ungarische Post“ pravi, da glasovanje gosposke zbornice o postavi zakona med judi in kristjani ni kar nič omajalo Tiszinega ministerstva, ker ima ono veliko večino v zbornici poslancev.

Tujci.

16. januarija.

Pri **Malič**: Janez Weiss, kup. potovalec, z Dunaja. — E. Engel, kup. potovalec, z Dnnaja. — Ludovik Loser, kup. potovalec, iz Linca. — A. F. Schalk, kupec, iz Sevnice.

Pri **Stonu**: Dominik Long, kup. potovalec, z Dunaja. — Alfonz Märler, kup. potovalec, iz Mürtzzuschlaga. — Rihard pl. Albrecht, kup. potovalec, iz Trsta. — Sonnenberg, kup. potovalec, iz Kaniže. — Karl Schweitzer, tovarnar, iz Lonberga. — Vil. Blažič, s soprogo, iz Gorij. — Weichs, s soprogo, iz Gorice.

Pri **Avstrijskem cesarji**: Josip Kopriwa, vodja delalnice, iz Ljubljane.

Umrlí so:

15. jan. Alojzij Zorman, molarjev sin, 7 mes., sv. Florjana ulice št. 7, božjast.

16. jan. Meta Zdešar, gostija, 83 let, Črna vas št. 10, oslabiljenje moči.

17. jan. Alojzija Udovc, nadkondukerjeva hči, 7 mescev, Marija Terezije cesta št. 10, božjast.

Eksekutivne dražbe.

23. jan. 3. e. džb. Jožef Penko iz Prema. Postojna. — 1. e. džb. pos. Janez Penko iz Nadanjesela, 1310 gl. Postojna. — 1. e. džb. pos. Marija Matjašič iz Rakovec, 1685 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Anton in Frančiška Vesel iz Trave, 675 gl. Kočevje. — 1. e. džb. Janez Gregorič iz Gabra 210 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Franc Zupančič iz Trebelna, 1815 gl. Mokronog. — 1. e. džb. Martin Udovč, 1460 gl. Mokronog. — 1. e. džb. pes. Janeza in Neže Gregorič, 1635 gl. Kostanjevica.

Dunajska borza.

17. januarija.

Papirna renta po 100 gl.	79 gl. 40 kr.
Sreberna „ „ „	80 „ 10 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	100 „ 20 „
Papirna renta, davka prosta	94 „ 15 „
Ogerska zlata renta 6%	121 „ 20 „
„ „ 4%	88 „ 80 „
„ „ papirna renta 5%	86 „ 45 „
Kreditne akcije	160 gl. 300 „
Akije anglo-avstr. banke	120 gl. 114 „ 70 „
„ avstr.-ogerske banke	848 „
„ Länderbanke	113 „ 90 „
„ avst.-oger. Lloydja v Trstu	617 „
„ državne železnice	319 „ 20 „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	222 „
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 123 „
4% „ „ 1860	500 „ 138 „ 25 „
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 169 „ 25 „
„ „ 1864	50 „ 169 „
Kreditne srečke	100 „ 170 „ 25 „
Ljubljanske srečke	20 „ 23 „
Rudolfove srečke	10 „ 20 „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	110 „
„ Ferdinandove sev.	104 „ 75 „
5% štajarske zemljišč. odvez. obligac.	104 „
London	121 „ 10 „
Srebro	— „
Ces. cekini	5 „ 71 „
Francoški napoleond.	9 „ 60 ¹ / ₂ „
Nemške marke	59 „ 30 „

„PATRIA“

vzajemno-zavarovalna banka za življenje na Dunaji.

Vodstvo: I., Nibelungengasse 7, v lastni hiši.

NAZNANILO.

Priobčujemo s tem, da smo izročili gospodu

Josipu Prosenc-u v Ljubljani,

Slonove ulice št. 52,

glavno zastopstvo

za Kranjsko, Koroško, Južno-Štajarsko in Primorsko

ter prosimo p. n. občinstvo omenjenih pokrajin, da se blagovoli v vseh „Patrio“ zadevajočih slučajih odslej obračati do g. **Josipa Prosenca.**

Na Dunaji, v 24. dan oktobra 1883.

Vodstvo.

Oziraje se na predstojee naznanilo, usojam si p. n. občinstvo opozarjati, da vzprejema zavarovalna banka „Patria“ vsakeršna zavarovanja kapitalij in rent, zadevajoča človeško življenje, kakor tudi osnovo in upravo preživotnih blagajnic (asociacij), ter sem za vzprejemanje zavarovalniških naročil otvoril

svojo pisarno v Slonovih ulicah št. 52.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Prosenc.

(1)